

TikTok και Ακροδεξιός Ψηφιακός Ακτιβισμός: Από το πένθος στην εκμετάλλευση των Τεμπών

**Αλαγιάννης Δημήτριος ¹, Βενέρη Στυλιανή ², Δρετάκη Αικατερίνη ³,
Ζηνοπούλου Αθανασία ⁴, Τσαϊλάρη Φωτεινή ⁵, Τσαούσι Άννα ⁶**

¹ Μεταπτυχιακός φοιτητής, Πάντειο Πανεπιστήμιο

² Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

³ Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

⁴ Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

⁵ Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

⁶ Μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο

ABSTRACT

This research paper focuses on how far-right discourse was constructed and disseminated on Tik Tok's digital platform, following the report by the Hellenic Authority for the Investigation of Aviation and Railway Accidents (EODASAAM) regarding the railway accident at Tempi, in February 2023. The accident was a traumatic and multifaceted event for Greece, acting as a catalyst for the emergence and reconstruction of political narratives regarding responsibility, national identity, and the crisis of trust in institutions. This paper examines: a) the dominant narratives promoted by far-right actors, b) the audiovisual strategies, symbols, and emotional appeals used to enhance the reach of this discourse, and c) the role of Tik Tok's algorithmic mechanisms in the dissemination of these narratives.

Through the analysis of the narrative and audiovisual strategies adopted by three far-right political personas (Kyriakos Velopoulos, "Spartiates" and Afroditi Latinopoulou) and three independent content creators on the digital space, specifically on the social media platform TikTok, it was found that, although the selected far-right representatives belong to the same political and ideological space, their approaches to the issue of the Tempi railway accident differed significantly. The main findings of the analysis are organized around three central axes: the dominant narratives about "Crime," "Cover-up," "Treason," and "State

Incompetence," the rhetorical and visual strategies employed for persuasion, and the ideological structure that supports the entire argumentation.

KEYWORDS: *Tempi, Tik Tok, Far-Right, Social Media*

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 23 Φεβρουαρίου 2023, στην κοιλιάδα των Τεμπών, 23:21 το βράδυ η επιβατική αμαξοστοιχία της Hellenic Train με όνομα Intercity 62, με κατεύθυνση από Αθήνα προς Θεσσαλονίκη, συγκρούστηκε με εμπορική αμαξοστοιχία (63503) της ίδιας εταιρείας, η οποία βρισκόταν στην αντίθετη πορεία. Από την σύγκρουση, τον εκτροχιασμό, την πυρόσφαιρα και την πυρκαγιά που ακολούθησαν τουλάχιστον 57 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους, ενώ υπάρχουν ακόμα και σήμερα αγνοούμενα άτομα από εκείνη την νύχτα.

Στις 27 Φεβρουαρίου 2025, δύο χρόνια μετά το δυστύχημα, ο ΕΟΔΑΣΑΑΜ εξέδωσε το πόρισμά του. Στην έκθεση αυτή, ως αιτιώδης παράγοντας δηλώνεται το "ανθρώπινο λάθος" και συγκεκριμένα, ο σταθμάρχης Λάρισας, ο οποίος κρίνεται ότι δεν αξιοποίησε το αυτοματοποιημένο σύστημα, αλλά εργάστηκε χειροκίνητα, με αποτέλεσμα να "ξεχάσει". Παράλληλα, το πόρισμα υποδεικνύει απουσία δικλίδων ασφαλείας, έλλειψη επικοινωνίας και κάνει λόγο για «ξεπερασμένα» συστήματα.

Το σιδηροδρομικό δυστύχημα των Τεμπών αποκάλυψε έναν ευρηματικό χώρο για τους ακροδεξιούς δρώντες. Μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ) επιχείρησαν να εκμεταλλευτούν την τεράστια συναισθηματική ένταση των Ελλήνων πολιτών και να διαδώσουν τα δικά τους αφηγήματα και εξηγήσεις για το δυστύχημα, με σκοπό την αύξηση της πολιτικής απήχησής τους. Τα ΜΚΔ αποτελούν αναμφισβήτητα ένα ιδιαίτερο είδος της δημόσιας σφαίρας, το οποίο προσφέρεται για κοινωνική έρευνα με ψηφιακά εργαλεία.

Η παρούσα ερευνητική εργασία εξετάζει τη συγκρότηση και διάχυση ακροδεξιών αφηγήσεων στην πλατφόρμα Tik Tok ως απόκριση στο πολύνεκρο σιδηροδρομικό δυστύχημα στα Τέμπη τον Φεβρουάριο του 2023. Κεντρικός στόχος της έρευνας είναι η κατανόηση των τρόπων με τους οποίους το Tik Tok λειτούργησε ως τεχνολογικός και πολιτισμικός διαμεσολαβητής για την αναπαραγωγή ακροδεξιών αφηγήσεων, με τη χρήση στρατηγικών πλαisiώσης (Entman, 1993), οι οποίες επανερμηνεύουν την τραγωδία ως αποτέλεσμα διαφθοράς, εθνικής προδοσίας ή κρατικής ανικανότητας. Στις αφηγήσεις αυτές,

η εθνική ταυτότητα ανακατασκευάζεται ως απειλούμενη αλλά ηρωική, ενώ οι δρώντες αξιοποιούν σύμβολα, ήχους, και οπτικά μοτίβα για να ενισχύσουν το ηθικό και συναισθηματικό βάρος του μηνύματος.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το θεωρητικό πλαίσιο πάνω στο οποίο θεμελιώνεται η παρούσα έρευνα συντίθεται από πέντε κύριες εννοιολογικές και θεωρητικές παραδόσεις, οι οποίες αναδεικνύουν τη σύνδεση μεταξύ αισθητικής, συναισθήματος, πλατφόρμας και ιδεολογίας στον ψηφιακό ακροδεξιό λόγο. Ξεκινάμε με τη *θεωρία της πλαισίωσης* (Goffman, 1974· Entman 1993, 2007· Gitlin, 1980), καθώς αποτελεί κεντρικό εργαλείο για την κατανόηση της δομής και της επιτελεσματικότητας της αφήγησης. Στη συνέχεια, γίνεται μια ανάλυση της *θεωρίας των αναπαραστάσεων* (Hall, 1997), ώστε να γίνει κατανοητός ο τρόπος με τον οποίο οικοδομούνται νοήματα, μέσα από την επιλογή, την οργάνωση και την παρουσίαση συγκεκριμένων συμβόλων. Μία ακόμα θεωρητική αφετηρία για την παρούσα εργασία, υπήρξε το *post-digital affect* (*μετα-ψηφιακό συναίσθημα*) (Paracharissi, 2015), διότι αναδεικνύει τον ρόλο του συναισθήματος και των αισθήσεων στη διαδικασία αλληλεπίδρασής μας με τον ψηφιακό κόσμο. Τέλος, αξιοποιήθηκε και η έννοια της *συμβολικής βίας* του (Bourdieu, 1991) για την κατανόηση της βίας εκείνης που ασκείται όχι μέσω της φυσικής δύναμης, αλλά μέσω της επιβολής νοημάτων και κατηγοριών σκέψης που αναγνωρίζονται ως νόμιμες και αυτονόητες.

Η μελέτη του ακροδεξιού λόγου στα ψηφιακά περιβάλλοντα έχει αναδειχθεί σε ένα κρίσιμο πεδίο έρευνας. Το δυστύχημα των Τεμπών προσφέρει ένα μοναδικό πεδίο για την εξέταση αυτής της δυναμικής, αναδεικνύοντας πώς κοινωνικές κρίσεις λειτουργούν ως καταλύτες για πολιτικές αφηγήσεις, ιδίως από την άκρα δεξιά. Η παρούσα έρευνα εντάσσεται σε ένα ευρύτερο σώμα βιβλιογραφίας που εξετάζει τη σχέση ακροδεξιάς, ψηφιακών μέσων και πολιτισμικών δυναμικών.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η παρούσα έρευνα εφαρμόζει μια πολυμεθοδολογική προσέγγιση με στόχο την διερεύνηση των τρόπων συγκρότησης και διάδοσης του ακροδεξιού λόγου στο Tik Tok μετά την τραγωδία των Τεμπών και πιο συγκεκριμένα μετά την δημοσίευση του πορίσματος του

ΕΟΔΑΣΑΑΜ τον Φεβρουάριο του 2025. Η ανάλυση επικεντρώνεται σε τρεις βασικούς πολιτικούς δρώντες του ακροδεξιού χώρου: την Αφροδίτη Λατινοπούλου, τον Κυριάκο Βελόπουλο, το κόμμα “Σπαρτιάτες” καθώς και σε ανεξάρτητους δημιουργούς περιεχομένου. Η χρονική επιλογή της ανάλυσης δεν είναι τυχαία. Το πόρισμα του ΕΟΔΑΣΑΑΜ, το οποίο δόθηκε στην δημοσιότητα τον Φεβρουάριο του 2025 αποτελεί κομβικό σημείο στην δημόσια συζήτηση για την τραγωδία των Τεμπών. Η δημοσιοποίηση του πορίσματος όχι μόνο επανέφερε το ζήτημα στο προσκήνιο της επικαιρότητας αλλά αποτέλεσε πεδίο έντονης δραστηριότητας, με βίντεο να καταγγέλλουν την πολιτική διαχείριση της τραγωδίας, να υπονοούν συνωμοσίες ή να προβάλλουν θέσεις που εναρμονίζονται με την ακροδεξιά ρητορική.

Η έρευνα βασίστηκε σε τέσσερις κύριες μεθόδους: την *Ανάλυση Περιεχομένου* (Krippendorff, 2013), την *Οπτικοακουστική Ανάλυση* (Rose, 2016), την *Κριτική Ανάλυση Λόγου* (Fairclough, 1995) και την *Αφηγηματική Ανάλυση* (Riessman, 2008), (Polkinghorne, 1995· Bamberg, 1997). Η επιλογή αυτών των μεθόδων έγινε εξαιτίας της συμβολής τους στην ερμηνεία διαφορετικών επιπέδων του ερευνητικού υλικού όπως του λόγου, της αφήγησης και της εικόνας. Η ανάλυση λόγου (discourse analysis), η οπτικοακουστική ανάλυση (audiovisual analysis), η αφηγηματική ανάλυση και η ανάλυση περιεχομένου (content analysis) αποτελούν θεμελιώδεις ποιοτικές (και εν μέρει ποσοτικές, στην περίπτωση της ανάλυσης περιεχομένου) ερευνητικές προσεγγίσεις για τη μελέτη της επικοινωνίας και του κοινωνικού κόσμου. Κάθε μία από αυτές τις μεθοδολογίες προσφέρει ένα διακριτό σύνολο εργαλείων και θεωρητικών πλαισίων για την εξέταση του τρόπου με τον οποίο παράγεται, ερμηνεύεται και λειτουργεί το νόημα σε διάφορα επικοινωνιακά πλαίσια.

Για τη διερεύνηση της διάδρασης (engagement) και της αποτελεσματικότητας της επικοινωνιακής στρατηγικής στο Tik Tok, επιλέχθηκε μια πολυεπίπεδη μεθοδολογική προσέγγιση, η οποία συνδύασε ποσοτική ανάλυση δεδομένων και ποιοτική ερμηνεία των αλγοριθμικών μηχανισμών, ακολουθώντας σε στάδια την *Συγκριτική Ανάλυση Απόδοσης*, για τη συγκριτική αξιολόγηση της συνολικής απόδοσης των αναλυόμενων ομάδων βίντεο, την *Στατιστική Ανάλυση Συσχέτισης Hashtags*, με σκοπό τη διερεύνηση του ρόλου των hashtag και τον εντοπισμό hashtags-κλειδιών, τα οποία παρουσιάζουν την ισχυρότερη θετική συσχέτιση με την αύξηση του engagement, την *Εξειδικευμένη Ανάλυση Μετρικών μέσω Θερμικού Χάρτη*, για την ταυτόχρονη εξέταση της σχέσης μεταξύ των πιο επιτυχημένων

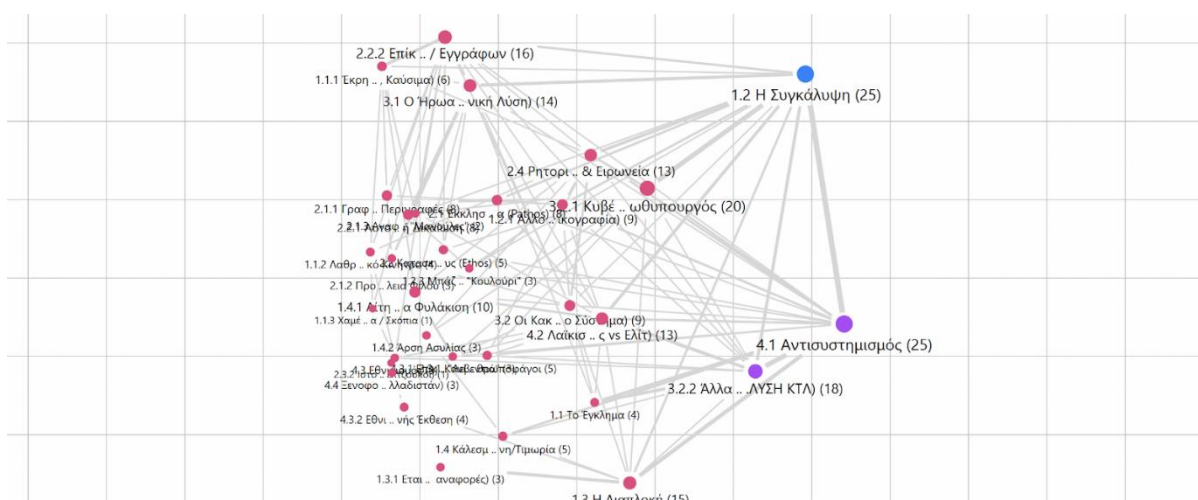
hashtags και των επιμέρους δεικτών engagement (likes, comments, shares, και saves) και τέλος, την *Ποιοτική Ερμηνεία και Ανάλυση Αλγορίθμου*, ώστε να εξεταστεί ο τρόπος με τον οποίο η αρχική διάδραση (ιδίως τα σχόλια) λειτουργεί ως σήμα για τον αλγόριθμο, οδηγώντας στην περαιτέρω προώθηση ή τον περιορισμό της προβολής ενός βίντεο.

Παραρτήματα

Οι κωδικοποιήσεις, αναλύσεις και τα οπτικοποιημένα αποτελέσματα της έρευνας είναι διαθέσιμα ως ξεχωριστό από την εργασία έγγραφο, πρόσβαση στο οποίο παρέχεται ύστερα από επικοινωνία με τα ερευνητικά μέλη της παρούσας εργασίας.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η ανάλυση του υλικού από τον επίσημο λογαριασμό του Κ. Βελόπουλου κατέδειξε ότι ο πυρήνας του λόγου δεν είναι η ίδια η τραγωδία, αλλά η διαχείρισή της. Η θεματική της «συγκάλυψης» αναδείχθηκε ως ο απόλυτος οργανωτικός πυρήνας της πλειοψηφίας των αφηγήσεων.

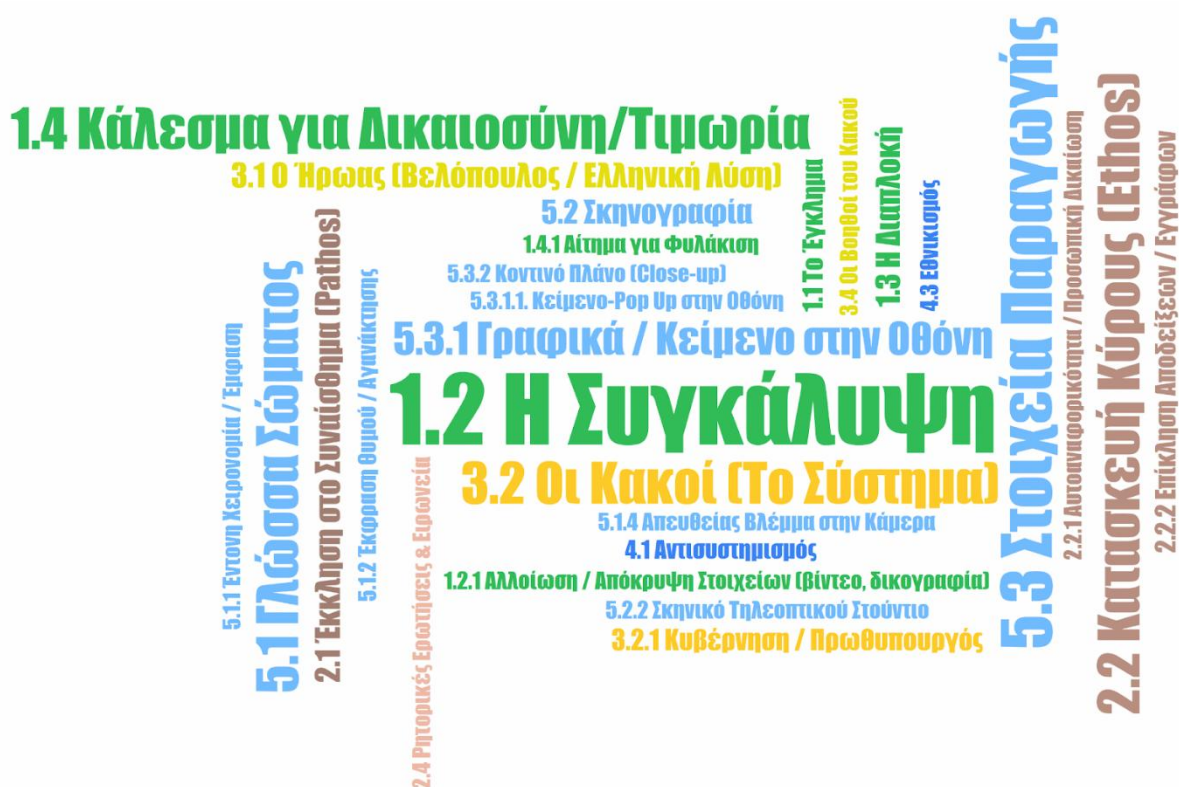

Code Map 1. Δείχνει ξεκάθαρα ότι οι κωδικοί «1.2 Η Συγκάλυψη» και «4.1 Αντισυστημισμός» λειτουργούν ως οι δύο κεντρικοί κόμβοι (hubs) του αφηγήματος του Βελόπουλου, με όλες τις άλλες θεματικές («Κυβέρνηση/Πρωθυπουργός», «Διαπλοκή», «Άλλα Κόμματα») να συνδέονται και να αντλούν το νόημά τους από αυτούς. Η «συγκάλυψη» φαίνεται πως είναι ο «απόλυτος οργανωτικός πυρήνας».

Στον λόγο του Κ. Βελόπουλου, η συγκάλυψη παρουσιάζεται ως μια συνειδητή, φυσική και μεθοδολογική επιχείρηση. Ο λόγος του κάνει εκτενή αναφορά σε «μπάζωμα» του τόπου του δυστυχήματος με σκοπό την απόκρυψη στοιχείων, όπου μηχανήματα («φαγάνες») φέρονται να μετέφεραν χώμα και ανθρώπινα μέλη σε άλλη τοποθεσία («στο Κουλούρι»). Παράλληλα, η συγκάλυψη επεκτείνεται στην ψηφιακή σφαίρα, με κεντρικό επιχείρημα την εξαφάνιση ή παραποίηση των βίντεο από την ημέρα της σύγκρουσης και την αμφισβήτηση της γνησιότητας της δικογραφίας που έφτασε στη Βουλή, η οποία χαρακτηρίζεται ως «αντίγραφο» και προϊόν πιθανής «λαθροχειρίας».

Το έγκλημα αυτό, σύμφωνα με τον ομιλητή, προκλήθηκε από μια «έκρηξη από καύσιμο», με συχνές αναφορές σε συγκεκριμένα εύφλεκτα υλικά όπως το «ξυλόλιο» και το «τουλόλιο». Το βαθύτερο κίνητρο πίσω από τη μεταφορά αυτών των υλικών παρουσιάζεται ως ένα τεράστιο κύκλωμα «λαθρεμπορίου». Η θεωρία αυτή γίνεται πιο συγκεκριμένη με την καταγγελία ότι υπήρχαν «τρία βαγόνια χαμένα», τα οποία φέρεται να «ήρθαν ανεξέλεγκτα από τα Σκόπια και πέρασαν στην Ελλάδα». Για να προσδώσει κύρος σε αυτή την αφήγηση, ο ομιλητής επικαλείται εξωτερικές πηγές, αναφέροντας ότι την είδηση για την προέλευση των βαγονιών «την γράφει η Καθημερινή», παρουσιάζοντας έτσι τη θεωρία του ως δημοσιογραφικά επιβεβαιωμένη.

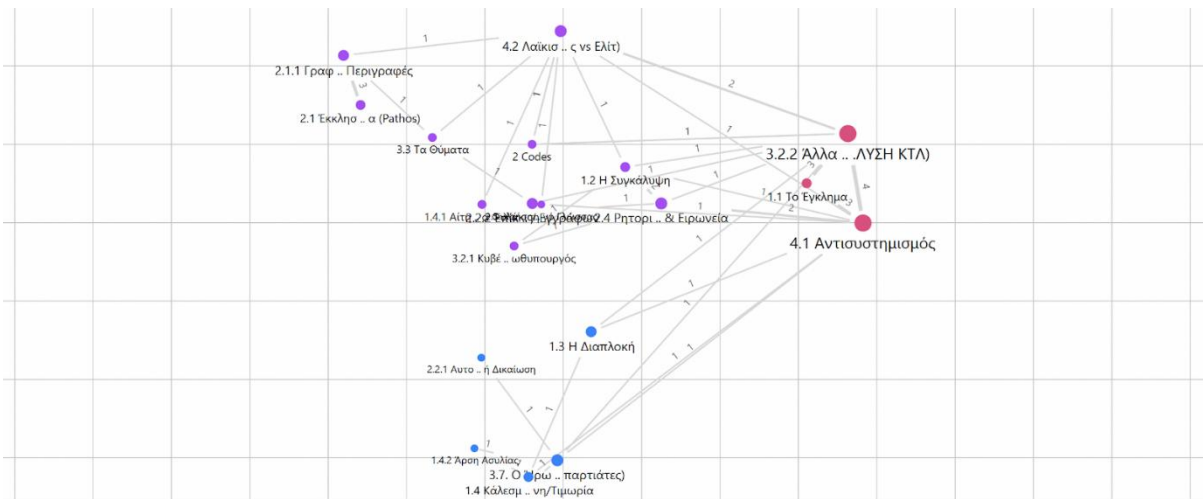
Το δίκτυο της συγκάλυψης, κατά τον Βελόπουλο, ξεκινάει από τους θεσμούς, το κράτος και τις υπηρεσίες του, περνάει στις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας, μερίδας των ΜΜΕ, καθώς και μεγαλοεργολάβων (ονοματίζονται εταιρείες που συνδέονται με την σύμβαση 717), για να καταλήξει στο οργανωμένο έγκλημα, για το οποίο πρέπει να τιμωρηθούν όλοι οι εμπλεκόμενοι. Κάνοντας επίκληση στη λαϊκή σοφία («Τις φυλακές τις έχτισαν για τους λεβέντες»), συνδέει την τιμωρία με την έννοια της λεβεντιάς και της τιμής, παρουσιάζοντας την αποφυγή της φυλακής ως πράξη δειλίας. Με αυτόν τον τρόπο, αντιπαραβάλλει την «τιμιότητα» και «ανδρεία» του απλού Έλληνα (που αποδέχεται τη φυλακή ως τίμημα) με τη «δειλία» της πολιτικής ελίτ που καπηλεύεται ασυλίες. Αυτό ενισχύει την εικόνα ενός «αγνού λαού» απέναντι σε μια «διεφθαρμένη ελίτ»- χαρακτηριστική προσέγγιση ενός αυταρχικού τύπου λαϊκισμού.

Code Cloud 1. Το ανωτέρω σύννεφο κωδικών οπτικοποιεί τις κυρίαρχες θεματικές του Κ. Βελόπουλου, με τη «Συγκάλυψη» και το «Κάλεσμα για Δικαιοσύνη», μέσα από την «Κατασκευή Κύρους», για την αντιμετώπιση των Κακών (Σύστημα) να δεσπόζουν.

Η αφήγηση της συγκάλυψης ανιχνεύεται και σε ανεξάρτητους σχολιαστές (βίντεο TH1), όπου καυτηριάζεται η επικοινωνιακή τακτική του «συμφηφισμού», όπου η κυβέρνηση φέρεται να προσπαθεί να αποπροσανατολίσει την κοινή γνώμη από τα Τέμπη, προβάλλοντας τα επεισόδια που προκαλούν οι «κουκουλοφόροι» στις διαδηλώσεις.

Με βάση τα δεκαπέντε βίντεο που μελετήθηκαν και αναλύθηκαν από τον επίσημο λογαριασμό του κόμματος «Σπαρτιάτες» στο Tik Tok, παρατηρείται ότι συνολικά διατηρούν έναν λαϊκίστικο και συναισθηματικά φορτισμένο λόγο, αναφερόμενοι στο δυστύχημα των Τεμπών και σε όσα ακολούθησαν μετά την έκδοση του Πορίσματος του ΕΟΔΑΣΑΑΜ.

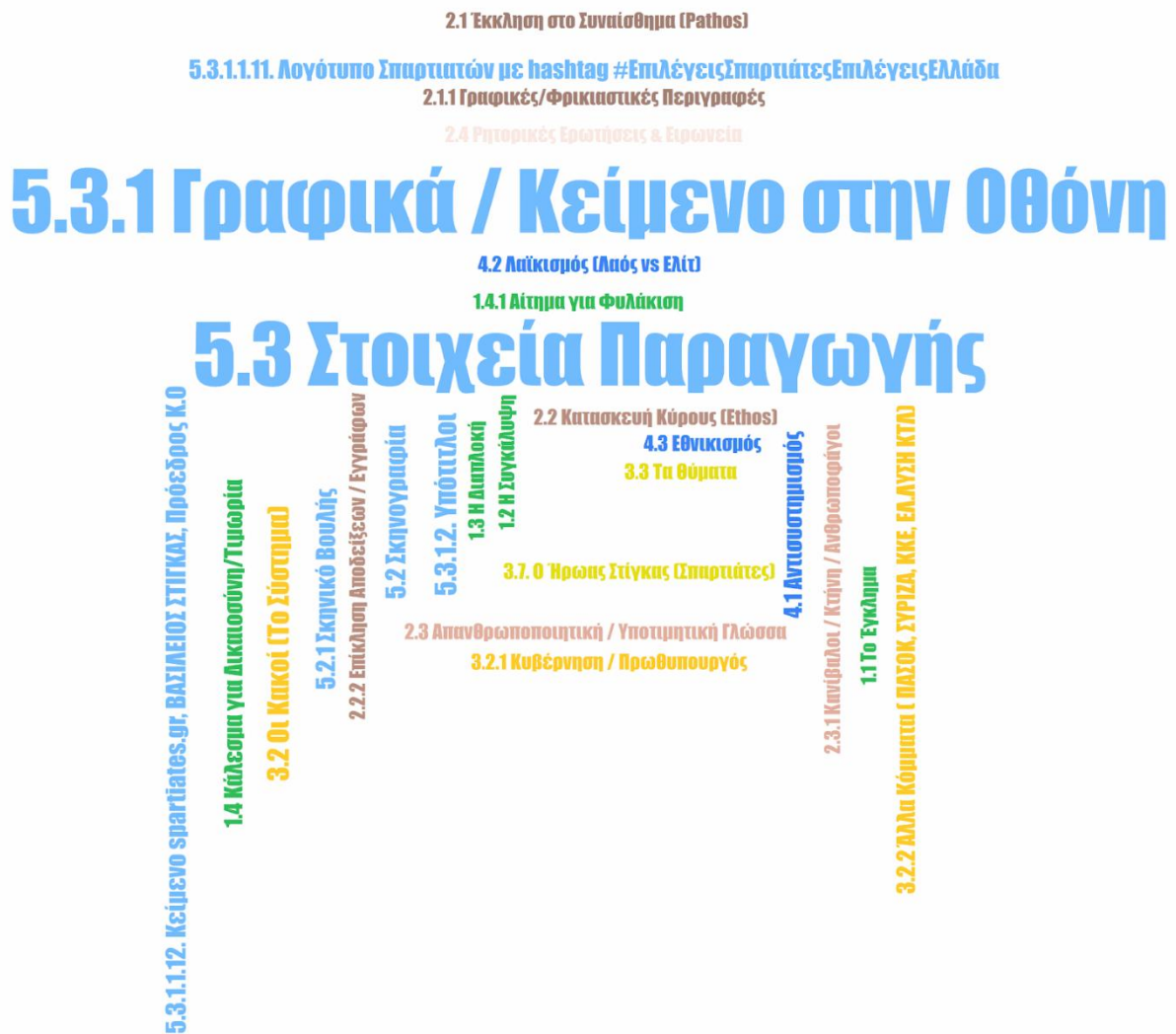

Code Map 2. Ο χάρτης αυτός αναδεικνύει ως κεντρικούς κόμβους τον «4.1 Αντισυστημισμός» και την επίθεση στα «3.2.2 Άλλα Κόμματα (ΝΔ, ΠΑΣΟΚ, ΣΥΡΙΖΑ ... ΚΤΛ)» (δηλαδή τα άλλα κόμματα) αναδεικνύοντας τον «λαϊκίστικο και διχοτομικό» λόγο τους, που απορρίπτει κόμματα και θεσμούς, (όλη την μεταπολίτευση θα μπορούσε εν συντομία κάποιος να πει), και εστιάζει στην επίθεση εναντίον τους.

Ο λόγος των Σπαρτιατών είναι λαϊκίστικος και διχοτομικός, προβάλλοντας έντονα το «εμείς ο λαός» απέναντι σε «αυτούς» – τους λίγους και διεφθαρμένους εξουσιαστές («Όλοι αυτοί που μας κυβερνούν τα τελευταία 51 χρόνια δεν είχαν ούτε λίγη τσίπα»). Παράλληλα, ο λόγος τους εμπλουτίζεται τόσο με αντισυστημικά στοιχεία, απορρίπτοντας κόμματα, θεσμούς και επίσημες αρχές, όσο και εθνικιστικά στοιχεία, επικαλούμενοι ιστορικά και θρησκευτικά σύμβολα για πατριωτική έμφαση.

Ως προς τα κεντρικά θέματα της αφήγησης, κυριαρχεί το «κάλεσμα για δικαιοσύνη και τιμωρία» των ενόχων καθώς το κόμμα ζητά ρητά «τιμωρία όλων των υπευθύνων, ανεξαρτήτως κομματικής ταυτότητας». Στα βίντεο εντοπίζουμε αναφορές στο «έγκλημα» («Η τραγωδία των Τεμπών είναι μνημείο της διαχρονικής βλακείας, της κομματικής ψευτιάς και της εγκληματικής αδιαφορίας») ως αποκορύφωμα διαχρονικής αμέλειας — χωρίς ωστόσο έντονη παρουσία θεωριών συνωμοσίας για οργανωμένο σχέδιο. Οι “Σπαρτιάτες” κάνουν λόγο τόσο για «συγκάλυψη», καταγγέλλοντας το θεσμικό πλαίσιο για απόκρυψη ή παραποίηση στοιχείων («Η αλήθεια, κυρίες και κύριοι, δεν μπαίνει σε επιτροπές») όσο και για «διαπλοκή», ασκώντας άμεση και σφοδρή επίθεση σε ΟΣΕ, Hellenic Train, εργολάβους και ΜΜΕ («Ξεπούλησε την ΤΡΑΙΝΟΣΕ στους Ιταλούς για 45 εκατομμύρια ευρώ»). Από αυτά

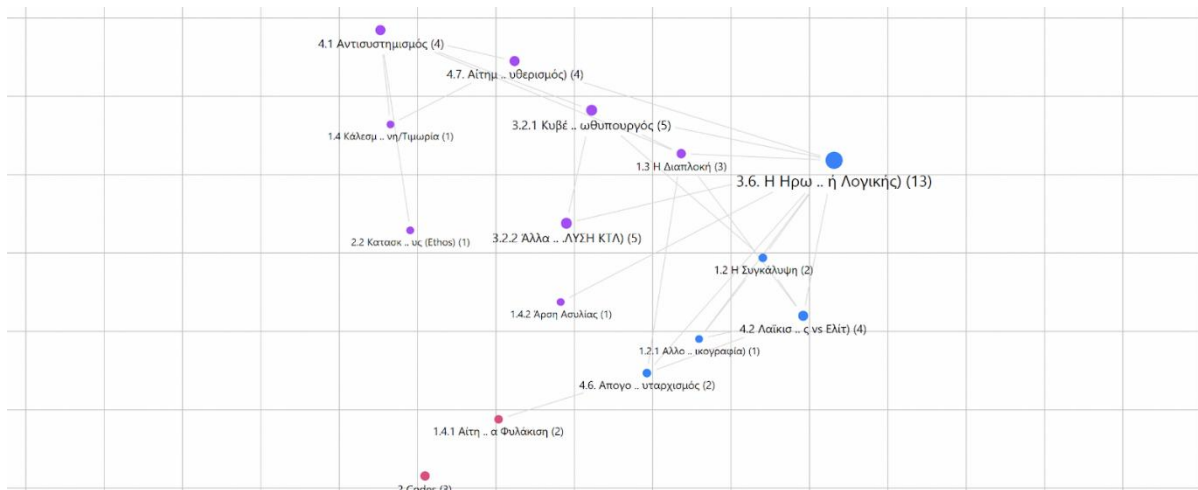
τα ευρήματα, προκύπτει συμφωνία του λόγου του Κ. Βελόπουλου με αυτόν που διατρανώνει το κόμμα των Σπαρτιατών.

Code Cloud 2. Το σύννεφο κωδικών των Σπαρτιατών που παρατίθεται αναδεικνύει τις βασικές θεματικές του λόγου τους όπως Λαϊκισμός, Αντιουστημισμός Εθνικισμός μαζί με Κάλεσμα για Δικαιοσύνη και Τιμωρία καθώς και Έκκληση στο Συναισθημα αλλά και οπτικοί κωδικοί όπως «Γραφικά/Κείμενο στην Οθόνη» και «Στοιχεία Παραγωγής».

Τέλος, στην ανάλυση που έγινε σε τρία βίντεο του επίσημου λογαριασμού της Α. Λατινοπούλου, η τελευταία φαίνεται να υιοθετεί μια πιο θεσμική και «ορθολογική» αφήγηση, επικεντρωμένη στην κρατική αναποτελεσματικότητα, χωρίς πολλές εθνικιστικές αναφορές ή ακραίες περιγραφές. Κεντρικό θέμα της αφήγησης της είναι κυρίως η διαφθορά

και η ανάγκη τιμωρίας («Αυτά όλα τα καλόπαιδα έπρεπε να είναι ήδη στη φυλακή») μέσω άρσης ασυλίας και αξιολόγησης και όχι τόσο το έγκλημα και η συγκάλυψη του. Η πολιτικός κάνει λόγο για «διαπλοκή» αναφερόμενη στο «διεφθαρμένο κράτος» και το «ρουσφετολογικό δημόσιο», ενώ καταγγέλλει έμμεσα τα ΜΜΕ ως προπαγανδιστικά κάνοντας λόγο για «επικοινωνιακές φανφάρες».

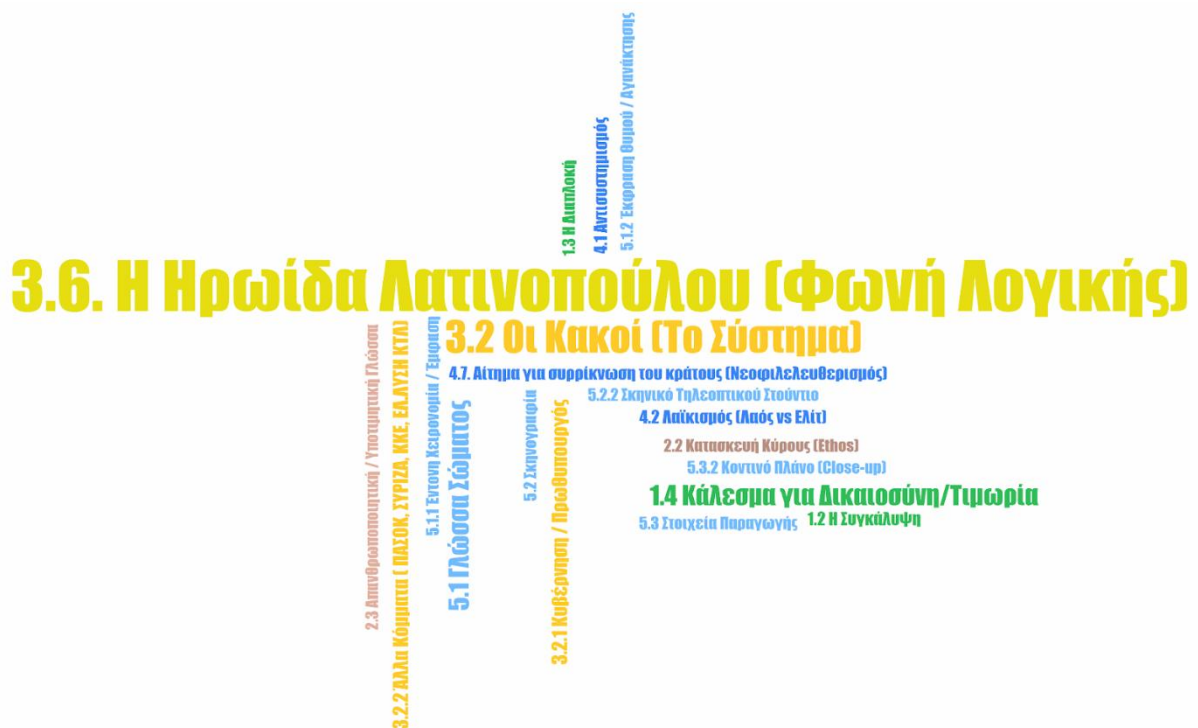

Code Map 3. Ο μεγαλύτερος και πιο κεντρικός κόμβος είναι ο «3.6. Η Ηρω... η Λογικής», που αποδεικνύει ότι ο πυρήνας της αφήγησής της είναι η αυτο-προβολή της. Όλα τα άλλα θέματα (η κριτική στην κυβέρνηση, η διαπλοκή, το κάλεσμα για τιμωρία) συνδέονται και υπηρετούν αυτόν τον κεντρικό στόχο της προσωπικής της ανάδειξης.

Όσον αφορά τις ιδεολογικές αποχρώσεις, θα λέγαμε ότι ο λόγος της Α. Λατινοπούλου είναι κυρίως λαϊκίστικος, αντιπαραβάλλοντας το «λαό» με το «σύστημα» και χρησιμοποιώντας εκφράσεις που εγείρουν το κοινό αίσθημα («ο κόσμος έχει οργιστεί»). Είναι επίσης αντισυστημικός, εκφράζοντας εμφανή δυσπιστία προς τη λειτουργία του κράτους και της δικαιοσύνης («βάζουν βύσμα και τους αφήνουν»). Στα βίντεο εντοπίζονται και ορισμένα εθνικιστικά στοιχεία, στο σημείο που αναφέρεται στο «Το κάψιμο του φυλακίου των Ευζώνων», προβάλλοντας το ως προσβολή στην εθνική ταυτότητα του κράτους.

Ο λόγος της Α. Λατινοπούλου ενέχει στοιχεία ακροδεξιάς υφής, που κυμαίνονται σε τρεις άξονες. Αρχικά, διαφαίνεται έντονα η ποινικοποίηση της πολιτικής ανυπακοής με ρητή πρόταση συλλογικής τιμωρίας («Αυτά όλα τα καλόπαιδα που πετάνε μολότοφ και

καταστρέφουν περιουσίες έπρεπε να είναι ήδη στη φυλακή και να πληρώσουν τις ζημιές οι ίδιοι ή οι οικογένειές τους»). Η συγκεκριμένη φράση είναι ενδεικτική της ρητορική της ακροδεξιάς περί «αποκατάστασης της τάξης», χωρίς να γίνεται λόγος για νομικές και φιλελεύθερες διαδικασίες. Ο δεύτερος άξονας κινείται στα πλαίσια του λαϊκισμού, καθώς μέσα από το λόγο της διαπλέκεται το αφήγημα περί του καλού και ηθικού λαού σε αντιδιαστολή με την διεφθαρμένη ελίτ («προνομιούχοι βανδαλιστές», παιδιά «πλούσιων οικογενειών» με «βύσματα») που συντηρεί ένα διαβρωμένο σύστημα. Ο τρίτος άξονας αφορά την εθνική ευαισθησία που γίνεται εμφανής μέσα από τη φράση: «Αδιανόητο να καίγεται το φυλάκιο των Ευζώνων», που δεν χρησιμοποιείται τυχαία ως παράδειγμα. Αναδεικνύει την προσβολή ενός εθνικού και πατριωτικού συμβόλου, ενώ η βία δεν ερμηνεύεται ως αποτρόπαια πράξη, αλλά ως ύβρις προς το έθνος, παραπέμποντας έτσι αρκετά στην ακροδεξιά ρητορική.

Code Cloud 3. Παραπάνω βλέπουμε το σύννεφο κωδικών της Α. Λατινοπούλου, με την «Ηρωίδα Λατινοπούλου (Φωνή Λογικής)» που προβάλλει αρκετές φορές τον εαυτό της ως την φωνή της λογικής και της σύνεσης ασκώντας δριμεία κριτική στους «Κακούς (Το Σύστημα)» που ενσαρκώνονται ως ένα προβληματικό κράτος που χρήζει συρρίκνωσης

ζητώντας παράλληλα την παραδειγματική τιμωρία των υπευθύνων του δυστυχήματος καθώς και εκείνων που προκαλούν επεισόδια στις διαδηλώσεις.

Κατά την ανάλυση του συνόλου των δειγματολογικών περιπτώσεων, ο λόγος παρουσιάζεται έντονα προσωποποιημένος και δομείται πάνω σε μια σύγκρουση χαρακτήρων. Συγκεκριμένα, γίνεται συστηματική προσπάθεια για την κατασκευή “ηρώων/μεσσιών”, “κακών” και “συνενόχων/προδότων”. Και οι τρεις δρώντες παρουσιάζουν τον εαυτό τους και το κόμμα τους ως τον μοναδικό, αυθεντικό εκφραστή της αλήθειας και της λογικής. Ο Κ. Βελόπουλος χτίζει τον ήρωα μέσα από την προσωπική δικαίωση («σας τα έλεγα και επιβεβαιώθηκα») και το προσωπικό πένθος («έχασα τον φίλο μου»). Οι Σπαρτιάτες παρουσιάζονται ως «Μεσσίες» που από την πρώτη στιγμή μίλησαν για «διαχρονικές ευθύνες», ενώ η Α. Λατινοπούλου αυτοπροβάλλεται ως η «Φωνή της Λογικής».

Οπτικές Τακτικές

Πέρα από το λεκτικό περιεχόμενο, οι οπτικοακουστικές στρατηγικές διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην οικοδόμηση της πειθούς και την ενίσχυση του ιδεολογικού μηνύματος στον ακροδεξιό λόγο. Η πειθώ στον ακροδεξιό λόγο επιτυγχάνεται μέσω ενός πλέγματος οπτικών και ακουστικών στρατηγικών που στοχεύουν στο συναίσθημα και στην ιδεολογική πλαισίωση.

Σε επίπεδο μη λεκτικής επικοινωνίας, η ανάλυση της οπτικής παρουσίας του Κυριάκου Βελόπουλου κατέδειξε μια έντονη και στρατηγική συναισθηματική εναλλαγή. Ο λόγος κλιμακώνεται από την οργισμένη καταγγελία, την απανθρωποποιητική γλώσσα και τη βαθιά συγκινησιακή φόρτιση, η οποία κορυφώνεται με αναφορές στην προσωπική του απώλεια. Επιπρόσθετα, η ανάλυση αποκάλυψε τη χρήση μιας παράλληλης οπτικής επιχειρηματολογίας μέσω της τεχνικής της αντιπαραβολής (juxtaposition).

Στα βίντεο του κόμματος «Σπαρτιάτες», αναφορικά με την οπτική ανάλυση και τη γλώσσα του σώματος, ο αρχηγός του κόμματος, Βασίλης Στίγκας, και πρωταγωνιστής στα βίντεο που αναλύθηκαν, χρησιμοποιεί χειρονομίες προκειμένου να ενδυναμώσει το λόγο του, ο οποίος στο μεγαλύτερο μέρος του είναι ήπιος, χωρίς ιδιαίτερες εντάσεις. Το βλέμμα του δεν εστιάζει απευθείας στην κάμερα, καθώς στο μεγαλύτερο μέρος των αναρτημένων βίντεο διαβάζει τις

σημειώσεις του. Οι ομιλίες του, εκτός από μία, αποτελούν αποσπάσματα από την Ολομέλεια της Βουλής, ενώ απουσιάζουν τα κοντινά πλάνα.

Όλα τα βίντεο έχουν το λογότυπο των Σπαρτιατών στο πάνω μέρος, το hashtag #ΕπιλέγειςΣπαρτιάτεςΕπιλέγειςΕλλάδα καθώς και υποτιτλισμό. Τα βίντεο συνοδεύονται από μία περιγραφή για αυτά που ειπώθηκαν καθώς και hashtag. Τα τελευταία εξυπηρετούν συγκεκριμένους σκοπούς τόσο εθνικιστικούς όσο και κομματικούς.

Τέλος, κατά την ανάλυση στο περιεχόμενο της Α. Λατινοπούλου, ως προς την οπτική παρουσία της στο Tik Tok, θα λέγαμε ότι χρησιμοποιεί έντονες χειρονομίες για να προσδώσει έμφαση στο λόγο της και να εκφράσει θυμό και αγανάκτηση. Το βλέμμα της καθόλη τη διάρκεια της ομιλίας εστιάζει απευθείας στην κάμερα και λιγότερο στους παρουσιαστές, θέλοντας να προσελκύσει το τηλεοπτικό κοινό. Το πλάνο που κυρίως αξιοποιείται είναι το μεσαίο για αποφυγή περισπασμών και συγκέντρωση στο μήνυμα.

Τα βίντεο αποτελούν αποσπάσματα από live συνεντεύξεις της σε τηλεοπτικές εκπομπές, επομένως απουσιάζουν τα γραφικά, παρόλα αυτά οι περιγραφές των βίντεο συνοδεύονται από γενικά και αφαιρετικά hashtag, όπως #greece, #safety, κα. Ο σκοπός των συγκεκριμένων hashtag είναι αφενός η κατασκευή ενός εθνικού πλαισίου και αφετέρου το κάλεσμα σε δράση και αλλαγή. Η χρήση των #state #law #order #safety εκφράζει ασφάλεια, πειθαρχία και έντονο δεξιό λαϊκισμό.

Ακουστικές Στρατηγικές

Στο ακουστικό επίπεδο, στα βίντεο του Κ. Βελόπουλου, παρατηρείται η συστηματική απουσία μουσικής υπόκρουσης. Αυτή η επιλογή προσδίδει έναν τόνο ωμότητας και αμεσότητας στον λόγο, που παραπέμπει σε ύφος ντοκιμαντέρ ή προσωπικής μαρτυρίας. Την ίδια στιγμή, η οπτική πληροφορία είναι πυκνή. Πολλά βίντεο χρησιμοποιούν την τεχνική της "Παλλόμενης Φράσης-Κλειδί", όπου ένα σύνθημα-τίτλος παραμένει σταθερά στην οθόνη, ενώ άλλα χρησιμοποιούν πιο στατικά κείμενα. Αυτός ο συνδυασμός (απουσία μουσικής, παρουσία κειμένου) εστιάζει απόλυτα την προσοχή του θεατή στο λεκτικό και οπτικό μήνυμα του ομιλητή.

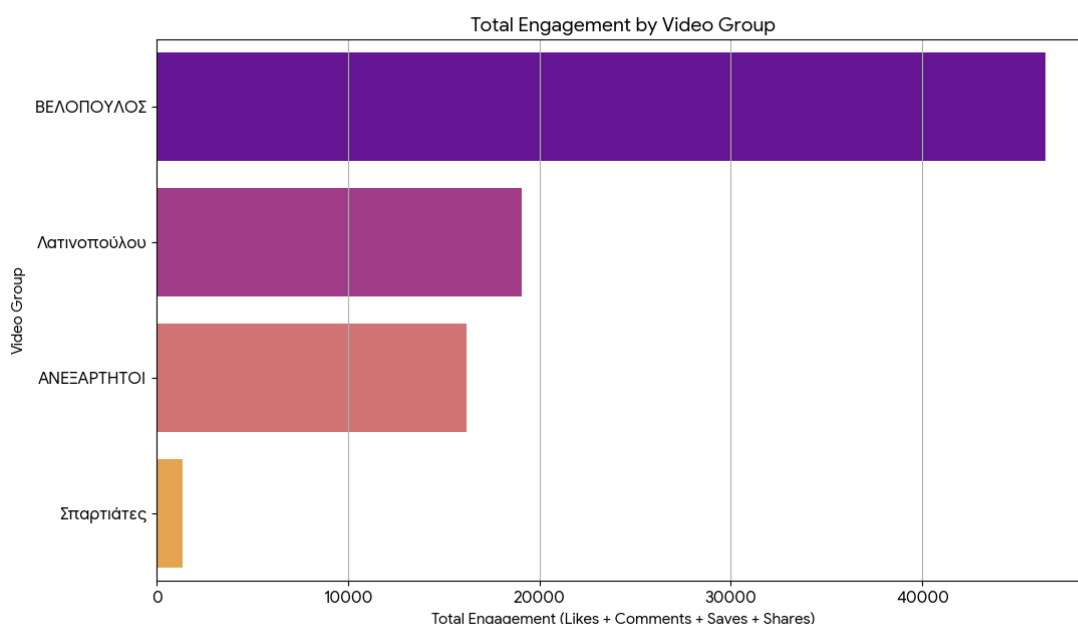
Οι Σπαρτιάτες παρουσιάζουν κυρίως αποσπάσματα από επίσημες ομιλίες στη Βουλή, με σταθερό λογότυπο και στοχευμένα hashtags, προσδίδοντας έναν πιο θεσμικό χαρακτήρα.

Η Α. Λατινοπούλου, αντίθετα, χρησιμοποιεί δραματική μουσική υπόκρουση και άμεσο βλέμμα στην κάμερα σε τηλεοπτικά στούντιο, υιοθετώντας μια πιο "επαγγελματική" τηλεοπτική αισθητική.

Ανάλυση Engagement

Με βάση την ανάλυση διάδρασης προκύπτουν σημαντικά συμπεράσματα σχετικά με την απόδοση των βίντεο, την αποτελεσματικότητα των hashtags και τη συνολική επικοινωνιακή στρατηγική των ομάδων βίντεο.

Ως πρώτο εύρημα, η κυριαρχία του Κ. Βελόπουλου είναι αδιαμφισβήτητη. Η ομάδα των βίντεο "ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ" δεν είναι απλώς πρώτη, αλλά κυριαρχεί στη συνολική διάδραση (Total Engagement), έχοντας υπερδιπλάσια απόδοση από τον δεύτερο. Από την άλλη, οι "Σπαρτιάτες" με 15 βίντεο έχουν ελάχιστη απήχηση, ενώ οι "Λατινοπούλου" και "ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ" με μόλις 3 βίντεο η καθεμία ομάδα, έχουν πολύ υψηλή απόδοση. Αυτό αποδεικνύει ότι η επιτυχία στο Tik Tok δεν είναι θέμα ποσότητας, αλλά συγκεκριμένης στρατηγικής παραγωγής και δημοσίευσης περιεχομένου. (βλ. Γράφημα 1)

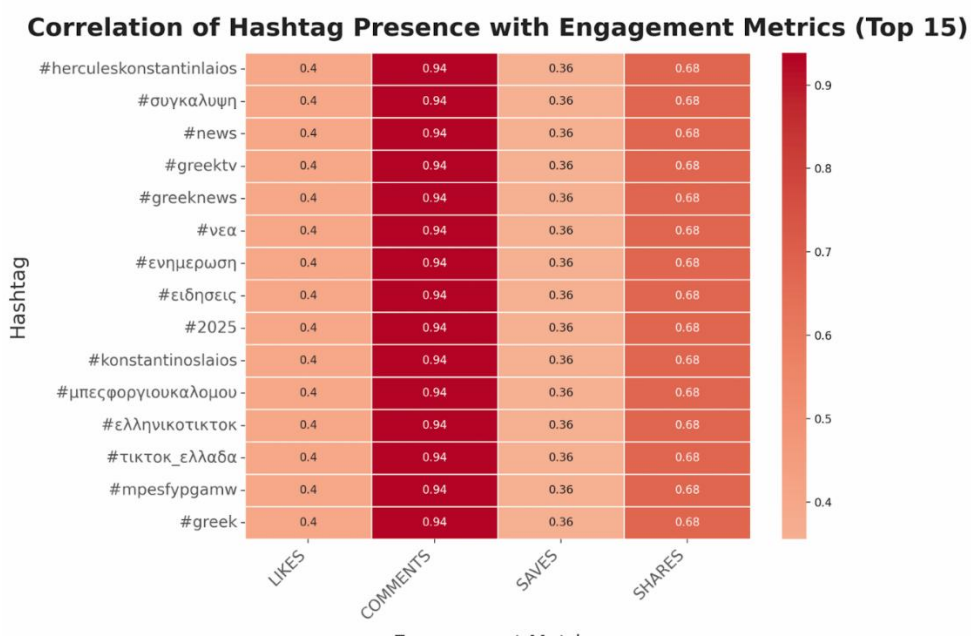

Γράφημα 1. Η διάδραση του κοινού, που μετρήθηκε με βάση το άθροισμα των Likes, Comments, Saves και Shares, παρουσιάζει μεγάλη ανισότητα στην κατανομή. Λίγα ήταν τα

βίντεο που συγκεντρώνουν εξαιρετικά υψηλή διάδραση, ενώ η πλειοψηφία του δείγματος έχει σημαντικά χαμηλότερη απόδοση.

Έπειτα, έχουμε τα hashtags #Τεμπη_εγκλημα και #Τεμπη_συγκαλυψη, τα οποία δεν είναι απλώς δημοφιλή. Έχουν την υψηλότερη θετική συσχέτιση με την αλληλεπίδραση, γεγονός που αποδεικνύει ότι η χρήση τους συνδέεται άμεσα με την αύξηση των likes, comments, shares, και saves.

Τέλος, τα σχόλια (comments) είναι ο ισχυρότερος δείκτης: Ο θερμικός χάρτης συσχέτισης είναι αποκαλυπτικός. Η συσχέτιση των επιτυχημένων hashtags είναι εκρηκτική με τα σχόλια ($r \approx 0.94$). Αυτό είναι κρίσιμο, γιατί τα σχόλια σηματοδοτούν έντονη συζήτηση και διαφωνία, κρατώντας τους χρήστες περισσότερο χρόνο στο βίντεο και στην πλατφόρμα (βλ. Γράφημα 2).

Γράφημα 2. Στο άνω γράφημα, θερμικός χάρτης, κάθε λεζάντα βίντεο διαχωρίστηκε σε μεμονωμένα hashtags, και στη συνέχεια κατασκευάστηκε ένας δυαδικός πίνακας (1 = το hashtag εμφανίζεται στο συγκεκριμένο βίντεο, 0 = δεν εμφανίζεται). Συλλέχθηκαν τέσσερις μετρικές αλληλεπίδρασης (engagement)—likes, σχόλια, κοινοποιήσεις, αποθηκεύσεις—για τα ίδια βίντεο. Για κάθε hashtag υπολογίστηκε ο συντελεστής συσχέτισης Pearson με καθεμία από τις μετρικές αλληλεπίδρασης. Συνολικά το παραπάνω heat-map οπτικοποιεί τα 15 κορυφαία hashtags ως προς όλες τις μετρικές κόκκινο = θετική συσχέτιση. Οι γραμμές περιλαμβάνουν τα 15 hashtags με τη μεγαλύτερη μέση συσχέτιση με την αλληλεπίδραση.

Οι στήλες δείχνουν τις τέσσερις μετρικές ξεχωριστά (likes, σχόλια, κοινοποιήσεις, αποθηκεύσεις). Τα έντονα κόκκινα τετράγωνα σημαίνουν ισχυρή θετική συσχέτιση — όσο πιο βαθύ το κόκκινο, τόσο πιο στενή η σύνδεση ανάμεσα στη χρήση του συγκεκριμένου hashtag και στην αύξηση της μετρικής.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από την ανάλυση του δείγματος αναδείχθηκε ότι, παρά τις διαφορές που παρουσιάστηκαν στις στρατηγικές τους, τα βίντεο του δείγματος είχαν κοινά σημεία. Απαντώντας στο ερευνητικό ερώτημα, προκύπτει ότι στο σύνολο του δείγματος που συλλέχθηκε ήταν συνολικά παρούσα η συστηματική προσπάθεια κατασκευής “ηρώων”, “κακών” και, σε μία περίπτωση, “προδοτών”, καθώς και η ποικιλομορφία στις οπτικοακουστικές στρατηγικές, οι οποίες επιστρατεύτηκαν για την ενίσχυση της πειθούς των επιχειρημάτων των ομιλητών. Επιπλέον, κοινή ιδεολογική θέση όλων των ακροδεξιών δρώντων ήταν η προώθηση ενός αντισυστημικού αφηγήματος μέσω ενός λαϊκιστικού λόγου.

Μέσα από τα παραπάνω, επιβεβαιώνεται οι ακροδεξιοί δρώντες αξιοποιούν ακριβώς αυτά τα χαρακτηριστικά των ψηφιακών πλατφορμών, ώστε να δημιουργήσουν εναλλακτικά, εξωκοινοβουλευτικά δίκτυα επικοινωνίας με τους οπαδούς τους και τους εν δυνάμει ψηφοφόρους τους. Με αφορμή την αστάθεια που προκλήθηκε από το δυστύχημα των Τεμπών, οι ακροδεξιοί δρώντες βρήκαν στο Tik Tok τον αναγκαίο χώρο για την εκ νέου κατασκευή αφηγημάτων ή και την διεύρυνση των ήδη υπάρχοντων γύρω από την εθνική επισφάλεια, τους “ήρωες” και τον κοινό “εχθρό”- θέσεις, οι οποίες ανέκαθεν χρησιμοποιούνται για να στηρίξουν ακροδεξιές ιδεολογίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Afouxenidis, A., & Petridis, P. (2021). *Άκρα Δεξιά και ψηφιακά μέσα: Αισθητική, ακτιβισμός και λογοθετικά σχήματα*.

Afouxenidis, A., Petridis, P., Petrou, A., & Kavoulatos, K. (2020). *Ακροδεξιά κοινωνικά δίκτυα*.

Ahmed, S. (2004). *The cultural politics of emotion*. Routledge.

Barthes, R. (1972). *Mythologies*. (A. Lavers, Trans.). Hill and Wang. (Original work published 1957)

- Boeker, M., & Urman, A. (2022). TikTok and youth political expression: A new digital public sphere? *Journal of Digital Culture and Society*, 5(1), 34–52.
- Bourdieu, P. (1991). *Language and symbolic power*. Harvard University Press.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
- Entman, R. M. (2007). Framing bias: Media in the distribution of political power. *Journal of Communication*, 57(1), 163–173.
- Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis: The critical study of language*. Longman.
- Gitlin, T. (1980). *The whole world is watching: Mass media in the making & unmaking of the new Left*. University of California Press.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. Sage Publications.
- Highfield, T., & Croeser, S. (2015). FCJ-193 Harbours dissent: Greek independent and social media and the antifascist movement. *The Fibreculture Journal*, 26, 137–159. <https://doi.org/10.15307/fcj.26.193.2015>
- Krippendorff, K. (2013). *Content analysis: An introduction to its methodology* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Le Compte, K., & Klug, B. (2021). TikTok as a tool for youth civic engagement. *Social Media + Society*, 7(2), 1–10. <https://doi.org/10.1177/205630512111029730>
- Mpegetis, I. (2024). *Συγκριτική μελέτη του ακροδεξιού λόγου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στις ευρωεκλογές του 2024* [Master's thesis].
- Papacharissi, Z. (2015). *Affective publics: Sentiment, technology, and politics*. Oxford University Press.
- Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. SAGE Publications.
- Rose, G. (2016). *Visual methodologies: An introduction to researching with visual materials* (4th ed.). SAGE Publications.
- Striphas, T. (2015). Algorithmic culture. *European Journal of Cultural Studies*, 18(4–5), 395–412. <https://doi.org/10.1177/1367549415577392>
- Zhao, J., & Wagner, A. (2022). Algorithmic curation and user engagement in TikTok: A data-driven study. *Computational Communication Research*, 4(3), 98–115.